

Kompostering är en naturlig process men för att den ska fungera krävs ändå att fyra viktiga villkor är uppfyllda

1. Luft/Syre

Syre i komposten är nödvändigt för att de miljontals mikroorganismerna ska kunna arbeta. Brist på syre kan medföra dålig lukt och långsammare nedbrytning. Det är därför viktigt att röra om i komposten.

2. Näring

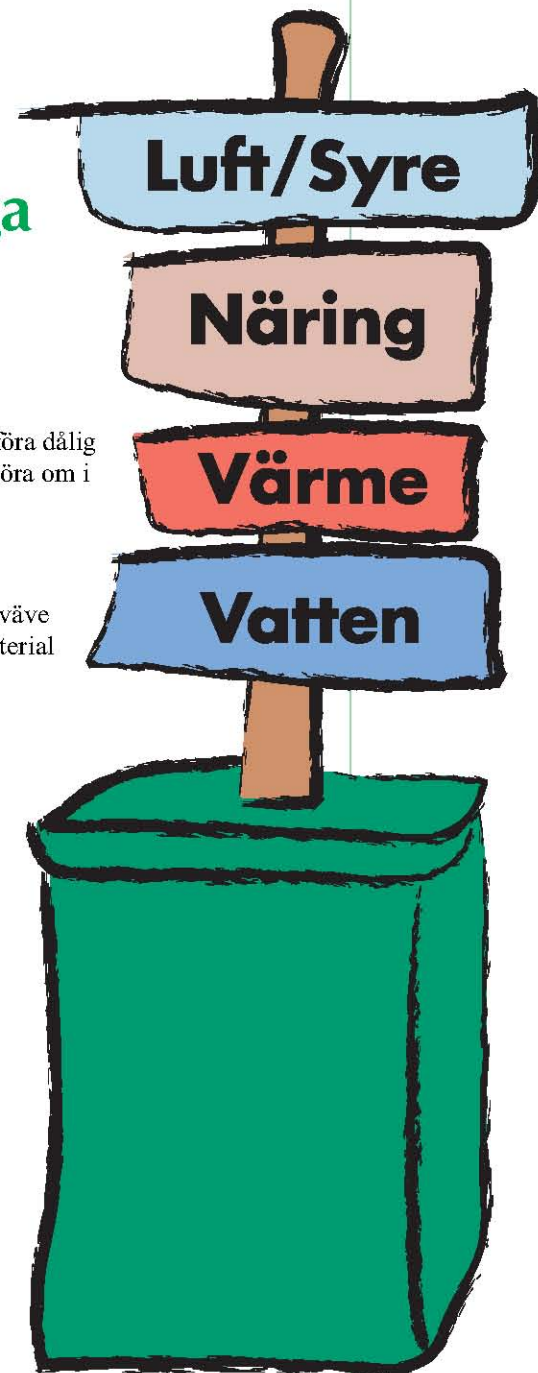
Mikroorganismerna behöver näring i form av både kol och kväve för att kunna arbeta. Bra balans blir det med 1 del kolrikt material (strö, trädgårdsavfall) och 3 delar kväverikt (hushållsavfall).

3. Värme

Har du en varm kompost vittnar det om att komposten mår bra. Vid låga temperaturer går nedbrytningen långsamt, snabbast går det vid ca 35-50 °C. Fryser komposten somnar organismerna in för att sedan återuppta sitt arbete då temperaturen åter stiger.

4. Vatten

Vatten är lika viktig som luft. Vattenhalten bör ligga kring 60 %, då känns komposten som en urkramad tvättsvamp. Vattenhalten regleras med hjälp av strömaterial eller vatten beroende på om den är för blöt eller för torr.

Att tänka på vid val av kompostbehållare

- Ska komposten användas året om så ska behållaren vara isolerad, vilket gör att komposten inte fryser och processen kan fortgå även vintertid.
- Behållaren ska vara praktisk vid påfyllning och tömning.
- Behållaren ska vara säker mot intrång av skadedjur, inte ha större öppningar än 5-6 mm.
- Behållaren ska vara bra ventilerad.
- Behållaren ska vara stor nog att rymma ditt hushållsavfall, beräkna hur stor kompostbehållare du behöver efter tumregeln 3 liter/person/vecka.
- Behållare finns att köpa på t.ex. stormarknader och byggvaruhus.

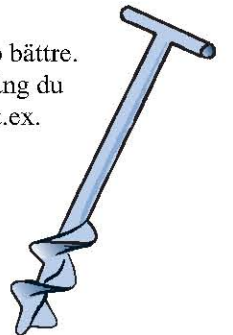
Var ska komposten stå?

- Behållaren bör stå lätt tillgänglig på en skuggig plats.
- Vindskyddat.
- Placera inte komposten nära uteplatsen eller grannens tomt i fall luktproblem skulle uppstå.
- Placera gärna behållaren direkt på marken så att lakvattnet kan sugas upp i marken och maskar kan söka sig upp i komposten.
- Placeras behållaren inomhus måste den stå i ett väl ventilerat utrymme.

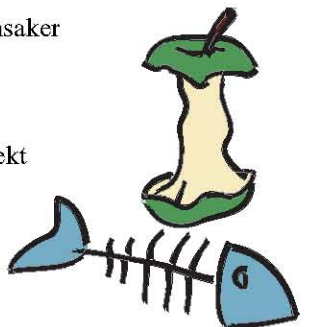
Att sätta igång

- Lägg ett luftigt lager i botten på kompostbehållaren av t.ex. ris, halm eller små kvistar.
- Täck botten med torvmull eller annan mylla, gärna gammal kompostjord.
- Börja med att lägga in grönsaksavfall. Vänta med att lägga in rester av kött och fisk till dess att komposten har kommit i gång ordentligt, det brukar ta ett par veckor.
- Finfördela avfallet - det ökar angreppsytan för mikroorganismerna och nedbrytningen går snabbare.
- Låt avfallet rinna av innan det läggs i komposten.
- Töm avfallet 2-3 ggr i veckan i komposten, ju oftare desto bättre.
- Blanda och lufta i det översta skiktet i komposten varje gång du lagt i något nytt. Ibland bör du också lufta på djupet med t.ex. en luftningskruv (se bilden) eller en spade.
- Blanda om och täck avfallet med strö i proportionerna ca 1 del strö och 3 delar matavfall. Strö kan vara t.ex. sågspån, kutterspån, okalkad och ogödslad torv, sönderdelat trädgårdsavfall, ris och kvistar, tidningspapper i remsor, träpellets.

Vad kan komposteras?

- matrester, både tillagade och råa av kött, fisk, grönsaker och frukt
- bröd, kex och kakor
- te och kaffesump med filter
- hushållspapper och servetter som inte är av klorblekt pappersmassa
- krossade äggskal
- plantor och blommor
- måttliga mängder skal av citrusfrukter och banan

Vad kan inte komposteras?

- sjuka växter
- plast, metall, glas, gummi, textil
- bensin, kemikalier, mediciner, batterier eller annat farligt avfall
- papper som är klorblekt, färgat eller plastat och kartonger
- färdiga cigarettaskor
- vedaska (strö den istället direkt över odlingar och buskar – har kalkverkan)
- dammsugarpåsar
- blöjor, dambindor
- kattsand

När är komposten klar?

Som regel får du räkna med 3-6 månader innan kompostmassan är färdig. Hur lång tid det tar beror bl.a. på vad som komposterats, typ av behållare och skötsel. Blandar man om komposthögen ska temperaturen inte stiga igen.

Efterkompostering

Nedbrytningsprocessen är inte färdig då kompostjorden tas ur behållaren, därför krävs så kallad efterkompostering. Det innebär att du låter kompostjorden ligga ifred på sidan av behållaren och mogna 3-6 månader. Sprider du genast ut kompostjorden i rabatten tas näring ur marken för att bidra till slutnedbrytningen, du tillför alltså inte utan bortför näring ur rabatten. Kompostjorden bör alltid täckas så att inte regn eller smältvatten för bort näringsämnen. En sluten behållare för efterkompostering behövs inte. Färdig kompostjord är mörk och "smulig" till konsistensen, jordliknande och luktar "gott".

Hur tömmer man kompostbehållaren?

Hur man tömmer sin kompostbehållare är helt beroende på typ av behållare, fråga återförsäljaren av kompostbehållaren för råd och tips. Komposten bör tömmas vår och höst, i god tid innan kylan kommer eftersom processen går långsammare under vinterhalvåret.

Hur kan du använda din kompostjord?

Färdig kompost är alltför näringsrik för att användas som den är. En lämplig blandning för **plantering**: 1 del kompost och 5 delar jord, **såjord**: 1 del kompost och 10 delar jord.

Nycklar till framgång

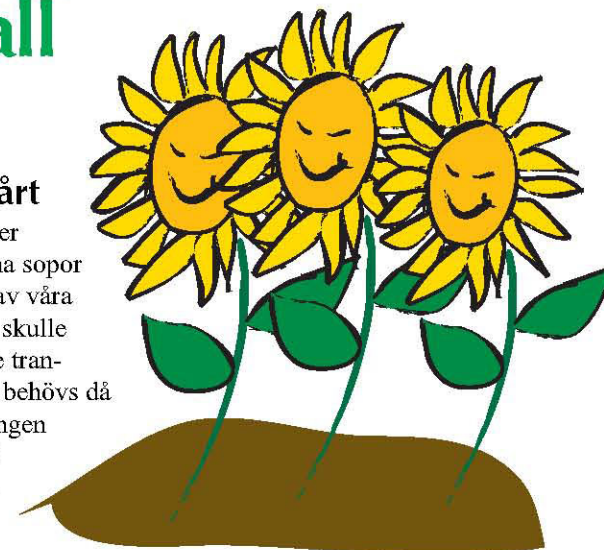
- Blanda tre delar avfall med en del strö. Vanligt är att man lägger i för lite strö. Finfördela allt avfall redan i köket.
- Starta varje kompostomgång med lite "stamkompost", d.v.s. färdig kompost.
- "Mata" komposten ofta, helst varje dag – särskilt viktigt under den kalla årstiden.
- Ordna det praktiskt för dig så att du inte tröttnar.
- Ha felsökningsschemat nära till hands och ha tålamod!

Felsökningsschema

Problem	Orsak	Åtgärd
Dålig lukt	För kompakt, blött eller dåligt luftad	Rör om, tillsätt grovt strö, t.ex. hackad halm eller småkvistar.
Myror	För torrt	Tillsätt vått matavfall, ev. vattna
Skadedjur	Lockande matavfall, hål i behållaren	Täck avfallet med strö, ha endast små lufthål inte större än 5-6 mm.
Flugor och larver	Lockande matavfall, blött, illaluktande	Rör in larverna i det varma partiet av komposten, tillsätt strö
Små, smala vita maskar	Proteinrikt avfall t.ex. kött och fisk	Höj pH-värdet genom tillsats av t.ex. kalk
För våt kompost	För lite strö, för vått matavfall	Tillsätt strö, låt matavfallet rinna av före kompostering
Komposten är frusen	Vinter, för lite näring, locket har inte varit på	Tillför näring varje dag, varmvattenflaskor
Det läcker lakvatten	För vått	Tillsätt strö och rör om

Lycka till!

Informationsfolder om kompostering av hushållsavfall

Kompostering är inte svårt

Allt fler börjar kompostera och finner mening och lycka i att omvandla sina sopor till näringsrik mull. Mer än hälften av våra sopor är biologiskt nedbrytbara och skulle kunna komposteras. Energikrävande transporter och annat omhändertagande behövs då inte. För att lyckas med komposteringen behövs en del kunskap, sunt förnuft och praktisk erfarenhet. Vi vill med denna folder ge dig hjälp på vägen.

Vad händer vid kompostering?

Kompostering innebär att organiskt material som växt- och matavfall bryts ner av mikroorganismer, främst av bakterier och svampar. Det medför att näringsämnen åter blir tillgängliga för nya växter i form av kompostjord. Så länge nedbrytningsprocessen pågår är komposten varm. När nedbrytningen avtar sjunker temperaturen.

Kompostera med ansvar

Den som väljer att kompostera har ett visst ansvar. Vilka regler som gäller finns i renhållningsordningen för Värmdö kommun, som finns på renhållningens hemsida eller kontakta kundtjänst (se sista sidan). Kompostering av hushållsavfall måste ske så att den inte blir till olägenhet för omgivningen. En riktigt skött kompost där avfall och strömedel balanseras, luktar inte illa och skadar inte miljön.